

O'ZBEKISTON TARIHI

1/2019

O'ZBEKISTON
TARIHI

SHOT ON REDMI 7
AI DUAL CAMERA

2019/9/16 14:46

O'ZBEKISTON TARIXI

Илмий журнал

МУНДАРИЖА

Мақолалар

- Ё. Мухаммедов. Илк ўрта асрларда Чоч: бошқарув шакли билан боғлиқ айрим масалалар 3
- Т. Гюль. Исломга қадар бўлган Чочда маънавий маданият масаласига доир (Тошкент воҳаси) 17
- Т. Котюкова. "Қуёшдан толиққанлар": Биринчи жаҳон уруши йилларида австро-венгр ва немис харбий асирларининг Туркистонда сакланиши (давоми) 29
- Ж. Перемкулов. Тошкент обсерваторияси фаолияти тарихи 45
- Ш. Равшанов. Россия империяси марказий губернияларидан Фарғона вилоятига кўчирилган аҳолининг ижтимоий ҳаёти тарихидан 55
- О. Рашидов. Совет ҳокимиятининг маҳаллийлаштириш сиёсати ва уни Ўзбекистонда амалга оширилиши 64

Тарихшунослик

- Ф. Шамукарамова. XIX асрнинг иккинчи ярми – 1917 йил Туркистон ўлкасида «мусулмон ренессанси» даври шаҳарларининг археологик ўрганилиши тарихидан 76
- С. Нуржанов. 1930 йй. Қорақалпоғистон даврий матбуоти саҳифаларида «халқ душмани» образининг шаклланиши 89

Тарих ва адабиёт

- Е. Абдуллаев. "Руслар" Ўзбекистонда, Ўзбекистонлик "руслар": адабий нарративда тарихий хотиранинг икки типи 97

Юбилей

- Ученому и наставнику
Р. Шамсутдинову 80 лет 107

O'ZBEKISTON
FANLAR AKADEMIYASI

1
2019

Jurnalga 1998-yil iyulda
asos solindi.

Bir yilda to'rt marta
chiqadi.

© O'zbekiston Respublikasi
Fanlar akademiyasi

SHOT ON REDMI 7
AI DUAL CAMERA

2019/9/16 14:46

О. РАШИДОВ

СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ МАҲАЛЛИЙЛАШТИРИШ СИЁСАТИ ВА УНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДА АМАЛГА ОШИРИЛИШИ

Ўзбекистонда 1923-1933 йиллардаги совет бошқаруви тизимида давлат идораларини маҳаллийлаштириш сиёсати 3 босқичда амалга оширилди¹. Биринчи босқич 1923 – 1927 йилларни ўз ичига олиб, бу давр асосан иш юритишни маҳаллий тилларга ўтказишга ҳаракат қилиш билан тавсифланади. Аммо бу жараёнда бошқарув учун миллий кадрлар тайёрлаш ва уларни турли муассасаларга муносиб тарзда жойлаштириш эътибордан четда қолдирилди. Мазкур босқичда давлат идораларига маҳаллий кадрларни жалб қилиш ва иш юритишнинг ўзбек тилида олиб борилиши юзасидан декретлар, қарорлар, йўриқномаларнинг қабул қилиниши ҳамда курултой ва конференцияларнинг кўрсатмалари бўлишига қарамай, маҳаллийлаштириш масаласи бир жойда тўхтаб қолган. Маҳаллийлаштириш комиссиясининг ҳисоботларида ушбу масала юзасидан жиддий муаммолар борлиги, жойларга юборилган тажрибачилар камситилаётганлиги, уларга иш ўргатилмаганлиги, ҳатто европа миллатига мансуб раҳбар ходимлар мазкур комиссия қарорига қарши чиқаётганлиги қайд этилган². Шунинг ҳам айтиб ўтиш керакки, комиссия кичик сиёсий орган бўлиб, бир кишини ўзича муассасаларда ишга жойлаштира олмаган. Маҳаллийлаштириш комиссиясига иш сўраб келадиган кишиларнинг аксарияти ижтимоий жиҳатдан қийналган ишчи, деҳқонлар бўлган. Бу тўғрида коммунистик партиянинг XII съездида шундай қарор қилинган: “Ўрта Осиё халқларининг маданиятидан орқада қолганларини назарда тутиб, улар орасидан билимли, зарарсиз ва партияга садоқат билан хизмат қиладиган зиёлиларни ҳар қандай йўллар билан тўплаб, совет маҳкамаларига жалб қилинсин”³.

Иккинчи босқич, 1928 – 1930 йилларни ўз ичига олиб, у янги босқич номи билан ҳужжатларда қайд этилган. Бу даврда ишлар илгаридек назарий йўл билан олиб борилмасдан, балки амалий йўлга ўта бошлади.

¹ Қаранг: Рашидов О.Р. Ўзбекистонда совет бошқаруви структурасидаги кадрларни маҳаллийлаштириш сиёсатининг айрим жиҳатлари // O'zbekiston tarixi. 1-сон. 2017. 22–33 бетлар.

² Ғиёсиддин. Марказий ерлилаштириш комиссиясининг тузилганига бир йил тўлиши муносабати билан // “Туркистон”. 1924 йил 31 август. 340-сон.

³ Нурулла Мурод. Ўзбекистонда ерлилаштириш ишлари (Мубохаса йўли билан) // Қизил Ўзбекистон. 1925 йил 21 декабр. 307-сон.

О. РАШИДОВ

СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ МАҲАЛЛИЙЛАШТИРИШ СИЁСАТИ ВА УНИ ЎЗБЕКИСТОНДА АМАЛГА ОШИРИЛИШИ

Мазкур мақолада Ўзбекистонда совет бошқарувидаги маҳаллийлаштириш сиёсатининг айрим жиҳатлари ўрганилган. Мақолада большевиклар партияси тамонидан олиб борилган маҳаллийлаштириш сиёсатининг босқичи, принципи, мақсади ва моҳияти ёритилган. Хусусан, маҳаллийлаштириш сиёсатининг иккинчи босқичида европа миллатига мансуб ходимлар учун тўғараклар ва курслар ташкил этилганлиги, маҳаллий кадрларни тайёрлаш ҳамда иш юритиш тизимидаги баъзи муаммоларнинг сақланиб қолганлиги келтирилиб ўтилган.

Калит сўзлар: маҳаллийлаштириш, ўзбеклаштириш, тожиклаштириш, ерлилаштириш, миллий масала, миллий сиёсат, большевик, коммунистик партия, тажрибачилар, жиноят кодекси, меҳнат кодекси, лотин ёзуви, ижрокўм, кооперация.

О. РАШИДОВ

ПОЛИТИКА КОРЕНИЗАЦИИ СОВЕТСКОЙ ВЛАСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ И ЕЕ ПРОВЕДЕНИЕ

В данной статье изучены некоторые особенности политики коренизации в Узбекистане в период советского управления. Освещены некоторые аспекты этапов, принципов, цели и сущности коренизационной политики партии большевиков. В частности, были рассмотрены примеры о некоторых сохранных проблемах в системе делопроизводства и подготовки местных кадров, а также были организованы кружки и курсы для сотрудников с европейской национальностью в новом этапе коренизационной политики.